

راز نامگذاری امام زمان(عج) به «قائم» به روایت آیت الله جوادی آملی

حضرت مهدی(عج) مانند دیگر ائمه معصومین(علیهم السلام) دارای القاب مختلفی نظیر حجت، منتظر، خلف صالح و غائب است که نام «قائم» را نیز می توان به این اسامی افزود.

حضرت مهدی(عج) مانند دیگر ائمه معصومین(علیهم السلام) دارای القاب مختلفی نظیر حجت، منتظر، خلف صالح و غائب است که نام [#171&قائم»](#); را نیز می توان به این اسامی افزود.

راز نامگذاری امام زمان(عج) به قائم چیست؟ آیت الله جوادی آملی در کتاب [#171&](#); امام مهدی موجود موعود [»](#); به این سوال با شیوایی و زیبایی کلام خود پاسخ گفته اند که در ادامه علت این نامگذاری را با قلم ایشان می خوانید.

وجود مبارک حجة بن الحسن(عج) دارای القاب و اسامی متعددی است که هریک وجه خاصی از آن ذات کریم را بیان می دارد. از القاب مشهور حضرتش می توان به [#171&قائم»](#); اشاره ای ویژه داشت، زیرا این نام مبارک در روایاتی آمده است که گویای سرّ لطیفی است. برای تسمیه آن پیشوای منتظر به قائم وجوه متعددی ذکر گردیده که به برخی از آنها اشاره می شود:

1. از حضرت باقر(علیه السلام) پرسیدند: مگر همه شما قائم به حق نیستید؟ فرمود: آری. گفتند: پس چرا تنها دوازدهمین شما به این نام، نامیده شد؟ فرمود: آن هنگام که جدّمان حسین(علیه السلام) به شهادت رسید، فرشتگان با اشک و آه، ضجه زنان گفتند: ای اله و ای سید ما! آیا نمی نگری که با بنده برگزیده و فرزند برگزیده تو چه می کنند؟ خداوند به آنان چنین وحی کرد: ای فرشتگان من آرام باشید! به عزّت و جلالم سوگند! حتماً از آن ها انتقام خواهم گرفت، هرچند مدت ها بگذرد؛ آن گاه پرده را کنار زد و امامان پس از حسین(علیه السلام) را به فرشتگان نمایاند؛ در میان آنان یکی ایستاده بود و نماز می خواند، پس خداوند به فرشتگان فرمود: با این شخص ایستاده (قائم) از آن ها انتقام می گیرم: عن أبي حمزة ثابت بن دينار الثمالي قال: سألت أبا جعفر محمد بن علي الباقر(علیه السلام) يا ابن رسول الله... فلستم كلّمك قائم بالحق؟ قال: بلى، قلت: فلم سمى القائم قائماً؟ قال: لما قتل جدّي الحسين(علیه السلام) ضجت عليه الملائكة إلى الله تعالى بالبكاء والنحيب وقالوا: إلهنا و سيدنا! أنغفل عمّن قتل صفوتك و ابن صفوتك و خيرتك من خلقك؟ فأوحى الله (عزّوجل) إليهم: قروا ملائكتي. فوعزتي و جلالتي! لأنتقمّن منهم ولو بعد حين؛ ثم كشف الله (عزّوجل) عن الأئمة من ولد الحسين(علیه السلام) للملائكة، فسرت الملائكة بذلك؛ فإذا أحدهم قائم يصلّي فقال الله (عزّوجل): بذلك القائم انتقم منهم.[1]

2. بر اثر غیبت طولانی، یاد آن وجود مبارک از خاطره بسیاری از افراد محو و فراموش می شود و آن گاه حضرتش پس از این فراموشی ناگوار قیام می کند: عن الصقر بن دلف قال سمعت أبا جعفر محمد بن علي الرضا(علیه السلام) قلت له يابن رسول الله ولم سمى القائم؟ قال(علیه السلام): لأنه يقوم بعد موت ذكره و ارتداد أكثر القائلين بإمامته.[2]

3. او را از آن جهت قائم نامیدند که قیام به حق او در میان قیام ائمه دیگر که همگی قائم به حق بودند از ویژگی خاصی برخوردار است: سمى بالقائم لقيامه بالحق.[3]

در ویژگی قیام آن حضرت روایاتی هست از جمله حضرت عبدالعظیم حسنی(علیه السلام) می گوید که به امام جواد(علیه السلام) عرض کردم که آرزو می کنم قائم آل محمد شما باشید و عدل و داد را در زمین بگسترانید. امام جواد(علیه السلام) فرمود که همه ما قائم به امر خدا و هدایت کننده به دین او هستیم؛ اما آن قائم که خداوند با او زمین را از اهل کفر و عناد در برابر حق پاک می کند و از عدل و داد پر می سازد، من نیستم؛ او همان است که ولادتش از مردم مخفی و شخصش غائب می گردد... هم نام و هم کنیه رسول خداست...: اینی لأرجو أن تكون القائم من أهل بيت محمد الذي يملأ الأرض قسطاً و عدلاً كما ملئت جوراً و ظلماً. فقال (عليه السلام): يا أبا القاسم! ما متا إلا و هو قائم بأمر الله (عزوجل) و هاد إلى دين الله؛ و لكن القائم الذي يطهر الله (عزوجل) به الأرض من أهل الكفر و الجحود و يملأها عدلاً و قسطاً هو الذي تخفى على الناس ولادته و يغيب عنهم شخصه و يحرم عليهم تسميته و هو سمى رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم و كنيته و هو الذي تطوى له الأرض و يذلّ له كل صعب يجتمع إليه من أصحابه عدة أهل بدر ثلاثمائة و ثلاثة عشر رجلاً من أقاصى الأرض و ذلك قول الله (عزوجل): «إِن مَّا تَكُونُوا يَأْتِ بَكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ». [4] فإذا اجتمعت له هذه العدة من أهل الإخلاص، أظهر الله أمره فإذا كمل له العقد و هو عشرة آلاف رجل خرج بإذن الله (عزوجل) فلا يزال يقتل أعداء الله حتى يرضى الله (عزوجل). قال عبدالعظيم: قلت له: يا سيدى! و كيف يعلم أن الله(عزوجل) قد رضى؟ قال: يلقي فى قلبه الرحمة. [5]

نیز حضرت عبدالعظیم می گوید: تصمیم داشتم این مطلب را از حضرت جواد الائمه ببرسم که ایشان فرمود: قائم ما مهدی است که حتماً در غیبت به سر خواهد برد و باید منتظر ظهور آن حضرت بود و پس از ظهور باید از وی اطاعت کرد: ... فابتدأنى فقال لى: يا أبا القاسم! إن القائم منا هو المهدي الذي يجب أن ينتظر فى غيبته و يطاع فى ظهوره و هو الثالث من ولدى. [6]

این لقب، تنها به امام عصر(عج) تعلق دارد، گرچه قبلاً گفته شد که قیام به قسط از شرایط عمومی امامت معصومان است: فلعمری ما الإمام إلا الحاكم بالكتاب؛ القائم بالقسط [7]؛ اما هم الأئمة (عليهم السلام) القوامون بدين الله [8]؛ اما لقب پرافتخار قائم [171]؛ از القاب اختصاصی حضرت بقیة الله است: ليعدن أحدكم لخروج القائم [9]؛ بنادی مناد من السماء باسم القائم(عج) فیسمع ما بین المشرق و المغرب... و هو صوت جبرئیل الروح الأمين [10] و تنها آن حضرت به عنوان قائم [171]؛ قائم آل محمد؛ شناخته می شود: ان أدركت القائم من آل محمد نصرته [11]؛ و متا المصطفى و المرتضى و متا يكون المهدي قائم هذه الأمة [12]، به گونه ای که به شیوه ای پسندیده مرسوم گردیده است که هنگام ذکر این نام شریف شنوندگان به احترام آن حضرت و به یاد او قیام می کنند.

پی نوشت ها:

[1] - علل الشرايع، ج 1، ص 192 - 191؛ بحار الانوار، ج 45، ص 221 و ج 51، ص 29 - 28.

[2] - کمال الدین، ج 2، ص 50؛ بحار الانوار، ج 51، ص 30.

[3] - الارشاد، ج 2، ص 50 - 49؛ بحار الانوار، ج 51، ص 283.

[4] - سوره بقره، آیه 148.

[5] - کمال الدین، ج 2، ص 50 - 49؛ بحار الانوار، ج 52، ص 283.

[6] - کمال الدین، ج 2، ص 49.

[7] - الارشاد، ج 2، ص 39.